

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Rozsah sociálního vyloučení v Olomouckém kraji

Martin Šmoldas, Petr Lang, Zuzana Kopecká

červenec 2020

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Agentura funguje od roku 2008 a je nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení:

- **pomáhá** obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy,
- **propojuje** přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly,
- **spolupracuje** s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci.

Kontaktní údaje:

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1

www.mmr.cz

www.socialni-zaclenovani.cz

Zpracovatelé:

Martin Šmoldas, oddělení výzkumů a evaluací (martin.smoldas@mmr.cz)

Petr Lang, oddělení výzkumů a evaluací (petr.lang@mmr.cz)

Zuzana Kopecká, oddělení výzkumů a evaluací (zuzana.kopecka@mmr.cz)

Obsah

Seznam map	3
Seznam tabulek	3
Seznam zkratk	4
1 Úvod	5
2 Dimenze sociálního vyloučení a jeho indikátory	5
3 Měření sociálního vyloučení – indikátory a index	6
4 Souhrnné výsledky	8
4.1 Celkový rozsah sociálního vyloučení v Olomouckém kraji	8
4.2 Rozsah sociálního vyloučení v obvodech obcí s rozšířenou působností a na území místních akčních skupin	11
5 Dílčí dimenze indexu sociálního vyloučení v Olomouckém kraji	14
5.1 Osoby v exekuci	14
5.2 Příspěvky na bydlení	17
5.3 Příspěvky na živobytí	20
5.4 Uchazeči o zaměstnání v evidenci déle než 6 měsíců	23
5.5 Předčasné odchody ze vzdělávání	26
6 Shrnutí a závěr	29
7 Přílohy	31
8 Bibliografie	36

Seznam map

Mapa 1 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018.....	9
Mapa 2 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v obcích Olomouckého kraje	9
Mapa 3 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „osoby v exekuci“ pro r. 2018	14
Mapa 4 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „PnB“ pro r. 2018	17
Mapa 5 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „PnŽ“ pro r. 2018.....	20
Mapa 6 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „UoZ evidovaní déle než 6 měsíců“ pro r. 2018	23
Mapa 7 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „předčasné odchody“ pro r. 2018	26
Mapa 8 – Dimenze „osoby v exekuci“ – podíl osob v exekuci v obcích (k 31. 12. 2017)	31
Mapa 9 – Dimenze „osoby v exekuci“ – podíly a abs. počty v SO ORP (k 31. 12. 2017)	31
Mapa 10 – Dimenze „PnB“ – podíl příjemců v obcích (průměrný měsíc r. 2018).....	32
Mapa 11 – Dimenze „PnB“ – podíly a abs. počty v SO ORP (průměrný měsíc r. 2018).....	32
Mapa 12 – Dimenze „PnŽ“ – podíl příjemců v obcích (průměrný měsíc r. 2018).....	33
Mapa 13 – Dimenze „PnŽ“ – podíly a abs. počty v SO ORP (průměrný měsíc r. 2018)	33
Mapa 14 – Dimenze „UoZ 6+ měsíců“ – podíl příjemců v obcích (průměrný měsíc 2018)	34
Mapa 15 – Dimenze „UoZ 6+ měsíců“ – podíly a abs. počty v SO ORP (prosinec 2018).....	34
Mapa 16 – Dimenze „předčasné odchody“ – podíly a abs. počty v SO ORP (školní r. 2017/18)	35

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Prahové hodnoty pro jednotlivé indikátory a jejich tři perspektivy (r. 2018).....	7
Tabulka 2 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018	8
Tabulka 3 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v krajích – počty obcí	10
Tabulka 4 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v krajích – podíly obcí	10
Tabulka 5 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v Olomouckém kraji – počty obcí	11
Tabulka 6 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v Olomouckém kraji – podíly obcí	12
Tabulka 7 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v MAS Olomouckém kraji – počty obcí .	13
Tabulka 8 – Počty obcí v dimenzi „osoby v exekuci“ pro r. 2018.....	14
Tabulka 9 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „osoby v exekuci“ na úrovni SO ORP.....	15
Tabulka 10 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „osoby v exekuci“ na úrovni MAS.....	16
Tabulka 11 – Počty obcí v dimenzi „PnB“ pro r. 2018	17
Tabulka 12 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnB“ na úrovni SO ORP	18
Tabulka 13 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnB“ na úrovni MAS	19
Tabulka 14 – Počty obcí v dimenzi „PnŽ“ pro r. 2018	20
Tabulka 15 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnŽ“ na úrovni SO ORP	21
Tabulka 16 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnŽ“ na úrovni MAS	22
Tabulka 17 – Počty obcí v dimenzi „UoZ evidování déle než 6 měsíců“ pro r. 2018	23
Tabulka 18 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „UoZ evidování déle než 6 měsíců“ na úrovni SO ORP	24
Tabulka 19 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „UoZ evidování déle než 6 měsíců“ na úrovni MAS	25
Tabulka 20 – Počty obcí v dimenzi „předčasné odchody“ pro r. 2018.....	26
Tabulka 21 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „předčasné odchody“ na úrovni SO ORP ..	27
Tabulka 22 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „předčasné odchody“ na úrovni MAS	28

Seznam zkratek

ČR: Česká republika
JHC: Jihočeský kraj
JHM: Jihomoravský kraj
KHK: Královéhradecký kraj
KVK: Karlovarský kraj
LBK: Liberecký kraj
MAS: místní akční skupina(-y)
MSK: Moravskoslezský kraj
N: počet (*count*)
OLK: Olomoucký kraj
ORP: obec (obce) s rozšířenou působností
PAK: Pardubický kraj
PHA: Hlavní město Praha
PLK: Plzeňský kraj
PnB: příspěvky na bydlení (dávka státní sociální podpory vyplácená úřady práce)
PnŽ: příspěvky na živobytí (dávka hmotné nouze vyplácená úřady práce)
SO ORP: správní obvod(-y) obce (obcí) s rozšířenou působností
SVL: sociálně vyloučená(-é) lokalita(-y)
STC: Středočeský kraj
ULK: Ústecký kraj
UoZ: uchazeči o zaměstnání
UoZ 6+: uchazeči o zaměstnání evidovaní déle než 6 měsíců
VYS: Kraj Vysočina
ZLK: Zlínský kraj
ZŠ: základní škola(-y)
% podíl: procentuální podíl

1 Úvod

Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016–2020 označuje sociální vyloučení jako jeden z „klíčových sociálních problémů naší společnosti“ (Úřad vlády ČR, 2016, s. 5) a jeho koncepční řešení v souvislosti s regionálními disparitami vnímá jako „jeden ze zásadních úkolů sociální politiky České republiky“ (Úřad vlády ČR, 2016, s. 6). Agentura pro sociální začleňování proto připravila novou *Metodiku pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území*. (Lang & Matoušek, 2020) Cílem metodiky je umožnit popis a srovnání obcí a jiných územních jednotek na základě souboru indikátorů, které zachycují různé dimenze sociálního vyloučení. Oproti dosavadnímu mapování sociálně vyloučených lokalit umožňuje administrativní charakter využívaných dat každoroční aktualizaci výstupů ve formě aktuálních informací o stavu sociálního vyloučení v ČR a také srovnání jeho vývoje v čase. Podrobný popis a následná analýza rozsahu a vývoje sociálního vyloučení je nutnou podmínkou pro realizaci „informovaných politik“ (evidence-based policy) v oblasti sociálního začleňování jednak na národní úrovni a jednak na lokální úrovni, které specificky reagují na konkrétní místní situace a jejich podmíněnosti.

Předkládaná zpráva je praktickou aplikací *Metodiky pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území* se **zacílením na Olomoucký kraj**. Přináší deskriptivní i analytické informace o rozsahu sociálního vyloučení na několika územních úrovních: obcích, SO ORP, místních akčních skupinách apod. Zpráva vychází z posledních aktuálních dat, jimiž jsou data za **rok 2018** (v případě osob v exekuci k 31. 12. 2017).

Samotná metodika stejně jako tato zpráva (včetně zpráv pro další kraje) vznikly v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“ (CZ.03.2.63/0.0/15-030/0000605) realizovaného Odborem pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

2 Dimenze sociálního vyloučení a jeho indikátory

Sociální vyloučení se jako stav projevuje vytěsněním jednotlivců či celých skupin na okraj společnosti, kdy je jim omezován nebo zamezen přístup ke zdrojům, které jsou jinak ostatním členům společnosti dostupné. (Růžička & Toušek, 2014, s. 121) Stav, resp. rozsah sociálního vyloučení je sledován prostřednictvím indikátorů pokrývajících **dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti**. (Lang & Matoušek, 2020) Sada zvolených indikátorů, která je pevně zakotvena i v národní soustavě indikátorů pro vyhodnocování pokroku v oblasti potlačování chudoby a sociálního vyloučení (srov. Sirovátka et al., 2013), je validní a robustní, tzn., že kombinace indikátorů je vzájemně konzistentní a pokrývá zásadní aspekty konceptu sociálního vyloučení. Seznam indikátorů (včetně uvedení zdroje dat a jejich popisu) je následující:

1) Příjemci příspěvku na živobytí (zdroj dat: MPSV)

- Příjemcem příspěvku na živobytí (PnŽ) se může stát domácnost, jíž zůstává na život méně než částka živobytí (součet životního minima členů domácnosti), která vyčerpala jiné možnosti pro zvýšení příjmů a prokazuje snahu o zvýšení příjmu vlastní prací. (Trlifajová et al., 2018, s. 2)

2) Příjemci příspěvku na bydlení (zdroj dat: MPSV)

- Příjemcem příspěvku na bydlení (PnB) se může stát domácnost, která vydává víc než 30 % (v Praze 35 %) příjmu na pokrytí nákladů na bydlení.

- 3) Osoby v exekuci** (zdroj dat: Exekutorská komora ČR)
- Osoba, proti níž je vedeno jedno či více exekučních řízení.
- 4) Dlouhodobě nezaměstnané osoby** (zdroj dat: Úřad práce ČR)
- Osoba potenciálně ekonomicky aktivní je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání (UoZ) Úřadu práce déle než 6 měsíců.
- 5) Předčasné odchody ze systému základního vzdělávání – běžné třídy** (zdroj dat: MŠMT)
- Osoba (žák) ukončuje povinnou školní docházku v systému základního vzdělávání v 7. nebo 8. ročníku, a to v důsledku jednoho nebo dvou propadnutí. Indikátor se vztahuje pouze k běžným třídám, tzn., že nejsou zahrnuty osoby (žáci) předčasně ukončující povinnou školní docházku ve speciálních třídách. Speciální třídy byly z indikátoru předčasných odchodů vyřazeny, protože zařazení žáků do těchto tříd je podmíněno celou řadou důvodů, které nezbytně nesouvisí se sociálním znevýhodněním. Především jde o důvody spojené se zdravotními handicapami žáků.

3 Měření sociálního vyloučení – indikátory a index

Jednotlivé indikátory jsou vyhodnocovány zvlášť, přičemž základní úroveň (jednotku) analýzy představují obce. V souladu s *Metodikou identifikace lokalit rezidenční segregace* (Sýkora et al., 2015, s. 11) je každý z indikátorů nahlížen ze tří odlišných, avšak doplňujících se úhlů pohledu územní koncentrace: (1) **absolutní počet**, (2) **relativní podíl** a (3) **lokalizační kvocient**. Perspektiva absolutních počtů vyjadřuje velikost potenciální cílové skupiny pro místní politiky sociálního začleňování; perspektiva relativního podílu potenciální cílové skupiny na celkovém počtu obyvatel obce vyjadřuje míru strukturálního ovlivnění celkové situace a možnosti rozvoje obce; a lokalizační kvocient zohledňuje odlišnost relativního podílu obce od průměrné situace v kraji, v němž se obec nachází, čímž se je nepřímo tematizováno riziko stigmatizace obce z důvodu většího rozsahu sociálního vyloučení v porovnání s jeho okolím.

Na příkladu exekucí ilustrováno, je měřen (1) absolutní počet osob v exekuci v dané obci, (2) podíl osob v exekuci na celkové populaci v dané obci, (3) poměr mezi podílem osob v exekuci na celkové populaci v dané obci vůči součtu podílu osob v exekuci na celkové populaci v příslušném kraji dané obce a podílu osob v exekuci na celkové populaci v republice, přičemž součet podílů je z důvodu vážení dělen dvěma. Lokalizační kvocient tedy indikuje, nakolik se situace v dané obci liší od svého kontextu (zohledňující průměrnou situaci v kraji a republice).

Aby bylo možno sadu všech indikátorů v jednotlivých perspektivách vyhodnotit zjednodušeným způsobem, pro každý indikátor a každou jeho perspektivu byly stanoveny dvě prahové hranice – viz Tabulka 1. V případě absolutního počtu se hranice stanovují s ohledem na přítomnost dostatečně početné cílové skupiny pro realizaci místních politik sociálního začleňování. Výše prahu u jednotlivých indikátorů odrážejí, zda se ten který indikátor vztahuje k jednotlivci (např. v případě exekuce) nebo k domácnostem, včetně vícečlenných domácností (příspěvek na bydlení a na živobytí). Dále se do jeho stanovení promítá obvyklá náročnost intervence pro řešení dílčího problému (intervence dluhového poradenství směřující k podání insolvenčního návrhu vs. dlouhodobá podpora návratu na trh práce v systémech postupného zaměstnávání). U relativního podílu se první hranice zpravidla pohybuje mírně nad celorepublikovým průměrem, druhý práh se pak pohybuje nad celorepublikovým průměrem s přičtením jedné směrodatné odchylky. Stanovení hranic u lokalizačního kvocientu pak sleduje logiku násobku průměrného zatížení v tom kterém indikátoru v republice, resp. kraji.

Tabulka 1 – Prahové hodnoty pro jednotlivé indikátory a jejich tři perspektivy (r. 2018)

	absolutní počet		relativní podíl		LQ	
	1. práh	2. práh	1. práh	2. práh	1. práh	2. práh
osoby v exekuci	100	200	12	18	1,8	2,5
příspěvky na bydlení	40	80	2,1	3	1,8	2,5
příspěvky na živobytí	30	60	0,9	1,7	1,8	2,5
dlouhodobě nezaměstnaní	40	80	1,4	2,5	1,8	2,5
předčasné odchody	6	12	5	12	1,8	2,5

Zdroj: vlastní zpracování

Obci je za překročení každého prahu udělen jeden bod. Za každý indikátor tak může obec obdržet od nuly do šesti bodů. Obdržení nula bodů znamená, že v daném indikátoru obec zatížena není (případně v komparaci s ostatními obcemi jen velmi málo), v případě obdržení šesti bodů to znamená, že v daném indikátoru je obec zatížena velmi.

Pro vyhodnocení celkového rozsahu sociálního vyloučení byl sestaven tzv. **index sociálního vyloučení**. Hodnota (sumačního) indexu sociálního vyloučení je výsledkem prostého součtu bodů v té které obci za všechny indikátory. **Rozsah hodnot se proto pohybuje v rozmezí 0 až 30 bodů**, kdy 30 bodů indikuje maximální rozsah sociálního vyloučení v obci (obec překročila všechny prahové hodnoty ve všech indikátorech) a 0 naopak indikuje minimální rozsah sociálního vyloučení (obec nepřekročila ani jednu prahovou hodnotu).¹

¹ Více o výpočetním modelu indexu sociálního vyloučení viz (Lang & Matoušek, 2020).

4 Souhrnné výsledky

4.1 Celkový rozsah sociálního vyloučení v Olomouckém kraji

Celkový rozsah sociálního vyloučení je vyjádřený prostřednictvím indexu sociálního vyloučení a jeho 30bodové škály. Index na úrovni obce tedy může nabývat hodnoty 0 (nejnižší nebo žádné zatížení sociálním vyloučením) až 30 (velké zatížení sociálním vyloučením). Z důvodu přehlednosti používáme v této sekci prezentaci hodnot indexu ve čtyřech kategoriích: 0 až 1 bod, 2 až 7 bodů, 8 až 11 bodů a 12 až 30 bodů.

Celková situace obcí ČR v roce 2018 byla následující: 3344 obcí obdrželo 0 až 1 bod, 2395 obcí 2 až 7 bodů, 300 obcí 8 až 11 bodů a 219 obcí 12 až 30 bodů. Z hlediska celkového počtu obcí v ČR tak skórovalo 53,4 % obcí v kategorii 0 až 1 bod, 38,3 % obcí v kategorii 2 až 7 bodů, 4,8 % obcí v kategorii 8 až 11 bodů a 3,5 % obcí v kategorii 12 až 30 bodů.

Při zaměření se na obce OLK, jichž je celkem 402, 188 obcí obdrželo 0 až 1 bod, 163 obcí 2 až 7 bodů, 26 obcí 8 až 11 bodů a 25 obcí 12 až 30 bodů. Rozdíl podílu obcí dle kategorií indexu OLK vůči celkovému stavu v ČR ukazuje, že zatížení OLK bylo výrazně vyšší – obce s 8 a více body tvořily v případě OLK 12,7 % ze všech obcí, zatímco v případě ČR 8,3 % ze všech obcí. Více viz Tabulka 2.

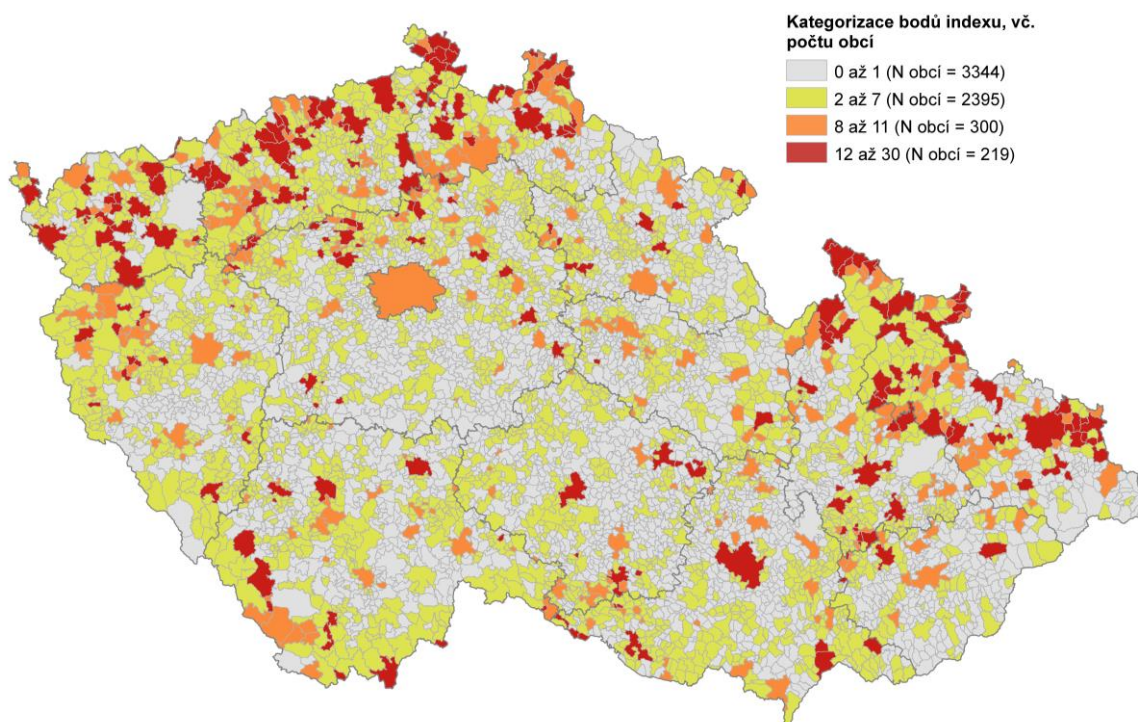
Tabulka 2 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018

Bodové rozpětí	Počet obcí - OLK	% podíl obcí - OLK	Počet obcí - ČR	% podíl obcí - ČR
0 až 1	188	46,8	3344	53,4
2 až 7	163	40,5	2395	38,3
8 až 11	26	6,5	300	4,8
12 až 30	25	6,2	219	3,5
CELKEM	402	100	6258	100

Zdroj: vlastní zpracování

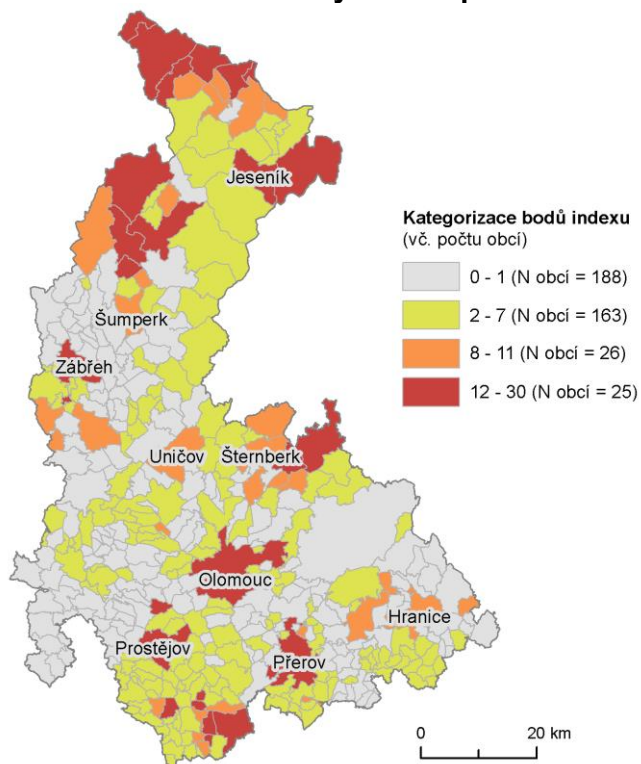
Kartografickou vizualizaci počtů obcí ve zvolených kategoriích indexu nabízejí Mapa 1 a Mapa 2.

Mapa 1 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 2 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v obcích Olomouckého kraje

Zdroj: vlastní zpracování

Pro srovnání situace OLK s dalšími kraji slouží Tabulka 3 a Tabulka 4. První tabulka obsahuje počty obcí v jednotlivých kategoriích indexu, druhá tabulka jejich podíly. Nejvyšší počet obcí

v kategorii 8 a více bodů byl v ULK (74 obcí), STC (67 obcí) a MSK (58 obcí); v OLK bylo těchto obcí 51. Z hlediska podílu této kategorie obcí byl jejich nejvyšší výskyt v KVK (~ 23 %), ULK (~ 21 %) a MSK (~ 20 %); naopak nejnižší zastoupení bylo v JHM, PAK a VYS (shodně ~ 4 %). V OLK tvoří podíl těchto obcí 12,7 %. Tabulka 3 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v krajích – počty obcí

Tabulka 3 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v krajích – počty obcí

Kraj	N obcí - 0 až 1	N obcí - 2 až 7	N obcí - 8 až 11	N obcí - 12 až 30	CELKEM N obcí
JHC	327	258	25	14	624
JHM	360	282	21	10	673
KHK	257	167	16	8	448
KVK	30	74	9	21	134
LBK	103	73	20	19	215
MSK	156	86	26	32	300
OLK	188	163	26	25	402
PAK	267	163	19	2	451
PLK	231	226	31	13	501
STC	674	403	40	27	1144
ULK	81	199	36	38	354
VYS	453	226	19	6	704
ZLK	217	75	11	4	307
ČR	3344	2395	300*	219	6258

Zdroj: vlastní zpracování

* Do této kategorie byla započítána i Praha.

Tabulka 4 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v krajích – podíly obcí

Kraj	% podíl obcí – 0 až 1	% podíl obcí – 2 až 7	% podíl obcí – 8 až 11	% podíl obcí – 12 až 30	% podíl CELKEM	CELKEM N obcí
JHC	52	41	4	2	100	624
JHM	53	42	3	1	100	673
KHK	57	37	4	2	100	448
KVK	22	55	7	16	100	134
LBK	48	34	9	9	100	215
MSK	52	29	9	11	100	300
OLK	47	41	6	6	100	402
PAK	59	36	4	0	100	451
PLK	46	45	6	3	100	501
STC	59	35	3	2	100	1144
ULK	23	56	10	11	100	354
VYS	64	32	3	1	100	704
ZLK	71	24	4	1	100	307
ČR	53	38	5*	3	100	6258

Zdroj: vlastní zpracování

* Do této kategorie byla započítána i Praha.

4.2 Rozsah sociálního vyloučení v obvodech obcí s rozšířenou působností a na území místních akčních skupin

Na počty obcí OLK ve zvolených kategoriích indexu je možné se podívat i optikou jeho SO ORP² – viz Tabulka 5 a Tabulka 6. Nejvíce obcí v kategorii 8 a více bodů bylo v SO ORP Jeseník (13 obcí), Prostějov (9 obcí) a Šumperk (8 obcí); naopak SO ORP Konice nemělo žádnou takovou obec.

Tabulka 5 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v Olomouckém kraji – počty obcí

SO ORP	N obcí -				CELKEM N obcí
	N obcí - 0 až 1	N obcí - 2 až 7	N obcí - 8 až 11	12 až 30	
Hranice	19	11	2		32
Jeseník	2	9	5	8	24
Konice	14	7			21
Lipník nad Bečvou	7	6	1		14
Litovel	10	9	1		20
Mohelnice	7	5	2		14
Olomouc	26	19		1	46
Prostějov	28	39	4	5	76
Přerov	24	28	3	4	59
Šternberk	9	8	3	2	22
Šumperk	16	12	4	4	36
Uničov	5	4	1		10
Zábřeh	21	6		1	28
OLK	188	163	26	25	402
ČR	3344	2395	300	219	6258

Zdroj: vlastní zpracování

² Mimo některá větší sídla jsou v Olomouckém kraji sociálním vyloučením častěji zasaženy periferní venkovské oblasti, jež patří mezi dlouhodobě strukturálně postižené regiony v tzv. Sudetech. Týká se to především částí území v SO ORP Šumperk a Šternberk nebo velkého počtu obcí v celkově nejvíce zasaženém SO ORP Jeseník (které je od zbytku kraje odděleno masivem pohoří Hrubého Jeseníku a potýká se s horší dopravní dostupností k metropolitním regionům i uvnitř regionu samotného). Poněkud jiná je situace v SO ORP Prostějov a Přerov, kde se problém rovněž dotýká venkovských oblastí, jež se ovšem nacházejí ve vnitrozemí kraje. Kromě velkých sídel jsou v těchto SO ORP vyloučením zasaženy také menší obce, které se potýkají buď s dlouhodobou existencí sociálně vyloučených lokalit nebo s častější migrací spojenou s tzv. obchodem s chudobou či bytovou lichvou.

Z hlediska podílu obcí v kategorii 8 a více bodů měly nejvyšší podíl SO ORP Jeseník (~ 54 %), Šternberk (~ 23 %) a Šumperk (~ 22 %).

Tabulka 6 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v Olomouckém kraji – podíly obcí³

SO ORP	% podíl obcí – 0 až 1	% podíl obcí – 2 až 7	% podíl obcí – 8 až 11	% podíl obcí – 12 až 30	% podíl CELKEM	CELKEM N obcí
Hranice	59	34	6	0	100	32
Jeseník	8	38	21	33	100	24
Konice	67	33	0	0	100	21
Lipník nad Bečvou	50	43	7	0	100	14
Litovel	50	45	5	0	100	20
Mohelnice	50	36	14	0	100	14
Olomouc	57	41	0	2	100	46
Prostějov	37	51	5	7	100	76
Přerov	41	47	5	7	100	59
Šternberk	41	36	14	9	100	22
Šumperk	44	33	11	11	100	36
Uničov	50	40	10	0	100	10
Zábřeh	75	21	0	4	100	28
Olomoucký kraj	47	41	6	6	100	402
ČR	53	38	5	3	100	6258

Zdroj: vlastní zpracování

³ Na situaci v jednotlivých SO ORP v kraji má vliv poměrně častá migrace sociálně vyloučených populací. Problém se týká především obcí, které mají na svém území větší množství ubytoven nebo bytových či rodinných domů, jejichž pronajímatelé se cíleně zaměřují na sociálně znevýhodněné. Historicky se ovšem také dotýká obcí, které v minulosti doplatily na bytovou politiku některých velkých měst. Vznik vyloučených lokalit v řadě malých obcí na Prostějovsku (ale i jinde v OLK) je například od začátku spojený s řízeným zánikem velkých sociálně vyloučených lokalit v několika městech Olomouckého či Zlínského kraje v letech 2002–2006, jejichž obyvatelé následně směřovali právě do obcí Prostějovska. Vzhledem k časté fluktuaci sociálně slabých skupin obyvatel nemohou naše indikátory vždy přesně zachytit časté změny situace ani predikovat příležitostné riziko krátkodobé či střednědobé koncentrace sociálně vyloučených obyvatel v některých SO ORP (například u vybraných obcí z SO ORP Litovel, Uničov či Prostějov, kde se situace někdy velmi dynamicky vyvíjí). Charakter této práce nám také neumožňuje podrobnější popis migračních trajektorií uvnitř kraje, nicméně z dostupných dat je možné konstatovat, že aktuálně se problém migrace nejvíce týká vybraných obcí SO ORP Prostějov, dlouhodobě pak obcí SO ORP Jeseník, Šternberk či Přerov. Samostatnou kapitolu potom tvoří SO ORP Olomouc, kde se nachází zhruba 30 ubytoven (většina v samotné Olomouci). Mimo lokální trajektorie je potřeba také zmínit, že v OLK působí pronajímatelé, kteří operují na území více krajů, případně dochází k migraci ze Slovenska. Podrobnější informace z jednotlivých SO ORP lze nalézt ve zprávách Mobilního týmu, který podrobně zmapoval situaci v jednotlivých částech OLK (<https://www.olkraj.cz/zaverecne-zpravy-z-jednotlivych-orp-aktuality-8818.html>) nebo ve vybraných zprávách Agentury pro sociální začleňování za jednotlivé lokality (<https://www.socialni-zaclenovani.cz/lokality/>).

Počty obcí dle čtyř zvolených kategorií indexu v MAS⁴ působících na území OLK nabízí

Tabulka 7. Nejvíce obcí v kategorii 8 a více bodů měly MAS „Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (13 obcí) a „Horní Pomoraví o.p.s.“ (7 obcí).

Tabulka 7 – Index sociálního vyloučení pro r. 2018 v MAS Olomouckém kraji – počty obcí

MAS	Krajská působnost MAS	N obcí - 0 až 1	N obcí - 2 až 7	N obcí - 8 až 11	N obcí - 12 až 30	CELKEM N obcí
Bystřička, o.p.s.	OLK	7	7		1	15
MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.	ZLK + OLK	30	19	2		51
MAS Hanácké Království, z.s.	OLK	10	8			18
MAS Hanácký venkov, z. s.	OLK + JHM	3	19	4	2	28
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	OLK	29	10	2	5	46
MAS Hranicko z. s.	OLK	19	11	2		32
MAS Mohelnicko, z.s.	OLK	7	5	2		14
MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s.	OLK	17	13	2		32
MAS Moravská cesta, z. s.	OLK	13	8	1		22
MAS Moravský kras z.s.	JHM + OLK	51	7	1		59
MAS Šternbersko o.p.s.	OLK	11	7	3	1	22
MAS Šumperský venkov, z. s.	OLK	7	8	1		16
MAS Uničovsko, o.p.s.	OLK	4	4	1		9
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	OLK	2	9	5	8	24
Prostějov venkov o.p.s.	OLK	10	17			27
Region HANÁ, z. s.	OLK	32	15		1	48
Střední Haná, o.p.s.	OLK + ZLK	1	7	1	4	13
ČR - jen obce v MAS		3168	2249	271	177	5865
ČR - všechny obce v ČR		3344	2395	300	219	6258

Zdroj: vlastní zpracování

⁴ Při posuzování rozsahu sociálního vyloučení na území jednotlivých MAS je nutné brát v potaz, že výsledky nejsou zcela komplementární s rozsahem problému v ORP. Kromě toho, že území MAS obvykle zahrnuje obce z různých ORP, nebo dokonce překračuje hranice jednotlivých krajů, tak MAS nezahrnují území velkých měst, jejichž počet obyvatel činil k 1. 1. 2014 více jak 25 000 (viz např.: Ministerstvo zemědělství, nedatováno, s. 9). V OLK se jedná o města Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Mimo velká města není v OLK do MAS zapojeno dalších 5 menších obcí.

5 Dílčí dimenze indexu sociálního vyloučení v Olomouckém kraji

Jestliže škála indexu nabývá hodnot 0 až 30, každá z jeho pěti dimenzí (osoby v exekuci, PnB, PnŽ, dlouhodobě nezaměstnaní a předčasné odchody) je v indexu zastoupena pětinou bodů. Jinak řečeno, každá z pěti dimenzí může nabývat u té které obce hodnot 0 až 6 bodů. Obsahem níže uvedených podkapitol je vyhodnocení jednotlivých dimenzí v obcích OLK z hlediska bodového skóre a dále vyhodnocení dimenzí v SO ORP a MAS z hlediska podílů a absolutních počtů.

5.1 Osoby v exekuci

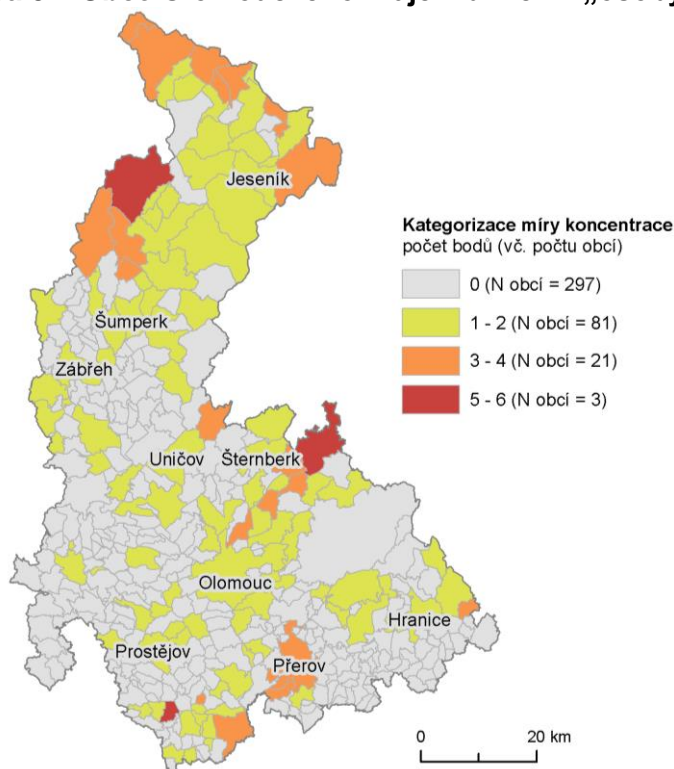
V dimenzi „osoby v exekuci“ obdrželo 0 bodů 297 obcí OLK, 1 až 2 body 81 obcí, 3 až 4 body 21 obcí a 5 až 6 bodů 3 obce – viz Tabulka 8. Kartografické zpracování nabízí Mapa 3.

Tabulka 8 – Počty obcí v dimenzi „osoby v exekuci“ pro r. 2018

	Osob. v exekuci - bodové rozpětí				CELKEM N obcí
	0	1 až 2	3 až 4	5 až 6	
OLK	297	81	21	3	402
ČR	4719	1096	387	56	6258

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 3 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „osoby v exekuci“ pro r. 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Dle jednotlivých SO ORP OLK byl nejvyšší počet osob v exekuci v SO ORP Olomouc (11463), Přerov (7899) a Prostějov (6966); naopak nejnižší počet těchto osob byl v SO ORP Konice (508), Mohelnice (979) a Lipník nad Bečvou (1061). Celkově v OLK pak bylo v exekuci 47888 osob. Nejvyšší podíl osob v exekucích vykazovaly SO ORP Jeseník (12,7 %), SO ORP Přerov (11,4 %) a SO ORP Šternberk (10,6 %); naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v SO ORP Konice (5,5 %), a dále v SO ORP Litovel, Mohelnice a Zábřeh (shodně 6,3 %). Celkový podíl osob v exekuci byl v OLK 8,9 %. Bližší přehled nabízí Tabulka 9.

Tabulka 9 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „osoby v exekuci“ na úrovni SO ORP

SO ORP	Počet osob v exekuci (k 31. 12. 2017)	Podíl osob v exekuci (k 31. 12. 2017)
Hranice	2075	7,1
Jeseník	4212	12,7
Konice	508	5,5
Lipník nad Bečvou	1061	8,2
Litovel	1255	6,3
Mohelnice	979	6,3
Olomouc	11463	8,4
Prostějov	6966	8,4
Přerov	7899	11,4
Šternberk	2161	10,6
Šumperk	6137	10,4
Uničov	1403	7,3
Zábřeh	1769	6,3
Olomoucký kraj	47888	8,9
ČR	862307	9,6

Zdroj: vlastní zpracování

Dle jednotlivých MAS působících na území OLK (viz Tabulka 10) byl nejvyšší počet osob v exekuci v MAS „Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (4212), „Horní Pomoraví o.p.s.“ (3953) a „MAS Moravský kras z. s.“ (3634); naopak nejnižší počet těchto osob byl v MAS Hanácké Království, z. s.“ (894), „MAS Mohelnicko, z. s.“ (979) a „Prostějov venkov o.p.s.“ (1024). Nejvyšší podíl osob v exekucích vykazovaly MAS MAS „Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (12,7 %), „Střední Haná, o.p.s.“ (11,4 %) a „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (9,5 %); naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v MAS „Region Haná, z. s.“ (5,8 %) a „Moravský Kras, z. s.“ (6,0 %).

Tabulka 10 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „osoby v exekuci“ na úrovni MAS

MAS	Krajská působnost MAS	Počet osob v exekuci (k 31. 12. 2017)	Podíl osob v exekuci (k 31. 12. 2017)
Bystřička, o.p.s.	OLK	1633	9,4
MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.	ZLK + OLK	2215	6,2
MAS Hanácké Království, z.s.	OLK	894	6,2
MAS Hanácký venkov, z. s.	OLK + JHM	1348	9,1
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	OLK	3953	9,5
MAS Hranicko z. s.	OLK	2075	7,1
MAS Mohelnicko, z.s.	OLK	979	6,3
MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s.	OLK	1350	7,3
MAS Moravská cesta, z. s.	OLK	1791	6,7
MAS Moravský kras z.s.	JHM + OLK	3634	6,0
MAS Šternbersko o.p.s.	OLK	2105	8,6
MAS Šumperský venkov, z. s.	OLK	1836	8,2
MAS Uničovsko, o.p.s.	OLK	1393	7,4
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	OLK	4212	12,7
Prostějov venkov o.p.s.	OLK	1024	6,2
Region HANÁ, z. s.	OLK	1991	5,8
Střední Haná, o.p.s.	OLK + ZLK	1506	11,4
Olomoucký kraj		47888	8,9
ČR		862307	9,6

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Příspěvky na bydlení

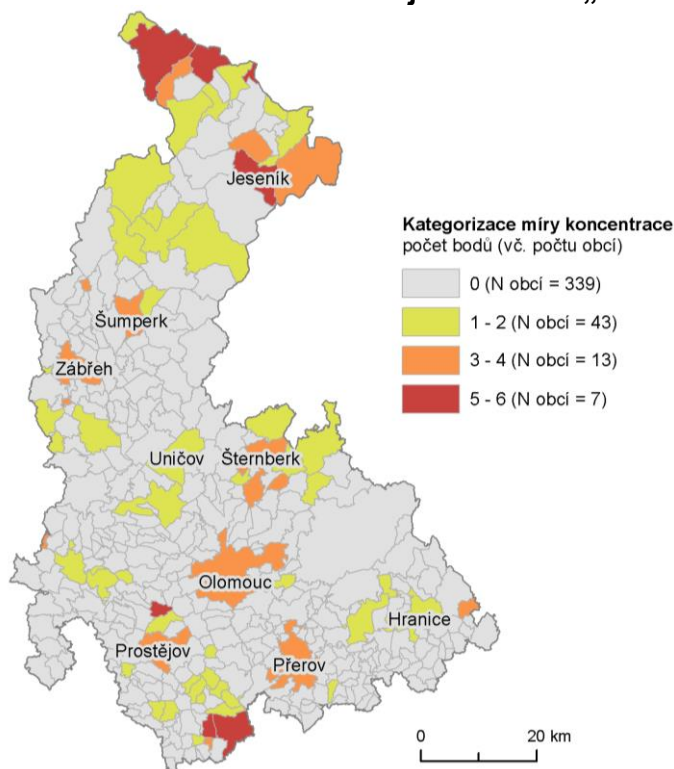
V dimenzi „PnB“ obdrželo 0 bodů 339 obcí OLK, 1 až 2 body 43 obcí, 3 až 4 body 13 obcí a 5 až 6 bodů 7 obcí – viz Tabulka 11. Kartografické zpracování nabízí Mapa 4.

Tabulka 11 – Počty obcí v dimenzi „PnB“ pro r. 2018

	PnB - bodové rozpětí				CELKEM N obcí
	0	1 až 2	3 až 4	5 až 6	
OLK	339	43	13	7	402
ČR	5523	504	205	26	6258

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 4 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „PnB“ pro r. 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce vyplacených PnB směřovalo do SO ORP Olomouc (2709), Prostějov (1938) a Přerov (1466); naopak nejméně těchto dávek bylo vyplaceno v SO ORP Konice (127), Lipník nad Bečvou (169) a Mohelnice (180). Celkově v OLK bylo vyplaceno 10503 PnB. Příjemci dávky PnB byli z hlediska podílu nejvíce zastoupeni v SO ORP Jeseník (3,1 %), Prostějov (2,4 %) a Přerov (2,1 %); na druhou stranu nejnižší podíl příjemců byl v SO ORP Hranice a Mohelnice (shodně 1,2 %) a SO ORP Litovel a Lipník nad Bečvou (shodně 1,3 %). Celkový podíl příjemců PnB v OLK činil 2,0 %. Bližší přehled nabízí

Tabulka 12.

Tabulka 12 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnB“ na úrovni SO ORP

SO ORP	Vyplacených PnB (průměrný měsíc r. 2018)	Podíl příjemců PnB (průměrný měsíc r. 2018)
Hranice	341	1,2
Jeseník	1032	3,1
Konice	127	1,4
Lipník nad Bečvou	169	1,3
Litovel	257	1,3
Mohelnice	180	1,2
Olomouc	2709	2,0
Prostějov	1938	2,4
Přerov	1466	2,1
Šternberk	399	2,0
Šumperk	1123	1,9
Uničov	258	1,4
Zábřeh	503	1,8
Olomoucký kraj	10503	2,0
ČR	185023	2,1

Zdroj: vlastní zpracování

Dle jednotlivých MAS působících na území OLK nejvíce vyplacených PnB (viz Tabulka 13) směřovalo do „MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (1032), „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (734) a „MAS Moravský kras z. s.“ (660), naopak nejméně těchto dávek bylo vyplaceno v „MAS Hanácké Království, z. s.“ (130), „MAS Mohelnicko, z. s.“ (180), a v MAS „Bystřička, o.p.s.“ (183). Z hlediska podílu byli příjemci dávky PnB nejvíce zastoupeni v MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ a MAS „Střední Haná, o.p.s.“ (shodně 3,1 %) a v „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (1,8 %), na druhou stranu nejnižší podíl příjemců byl v „MAS Hanácké Království, z. s.“ (0,9 %), v MAS „Bystřička, o.p.s.“, „MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.“, „MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z. s.“ a v „MAS Moravský kras z. s.“ (shodně 1,1 %)

Tabulka 13 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnB“ na úrovni MAS

MAS	Krajská působnost MAS	Vyplacených PnB (průměrný měsíc r. 2018)	Podíl příjemců PnB (průměrný měsíc r. 2018)
Bystřička, o.p.s.	OLK	183	1,1
MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.	ZLK + OLK	401	1,1
MAS Hanácké Království, z.s.	OLK	130	0,9
MAS Hanácký venkov, z. s.	OLK + JHM	215	1,5
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	OLK	734	1,8
MAS Hranicko z. s.	OLK	341	1,2
MAS Mohelnicko, z.s.	OLK	180	1,2
MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s.	OLK	208	1,1
MAS Moravská cesta, z. s.	OLK	321	1,2
MAS Moravský kras z.s.	JHM + OLK	660	1,1
MAS Šternbersko o.p.s.	OLK	363	1,5
MAS Šumperský venkov, z. s.	OLK	286	1,3
MAS Uničovsko, o.p.s.	OLK	258	1,4
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	OLK	1032	3,1
Prostějov venkov o.p.s.	OLK	238	1,4
Region HANÁ, z. s.	OLK	460	1,3
Střední Haná, o.p.s.	OLK + ZLK	404	3,1
Olomoucký kraj		10503	2,0
ČR		185023	2,1

Zdroj: vlastní zpracování

5.3 Příspěvky na živobytí

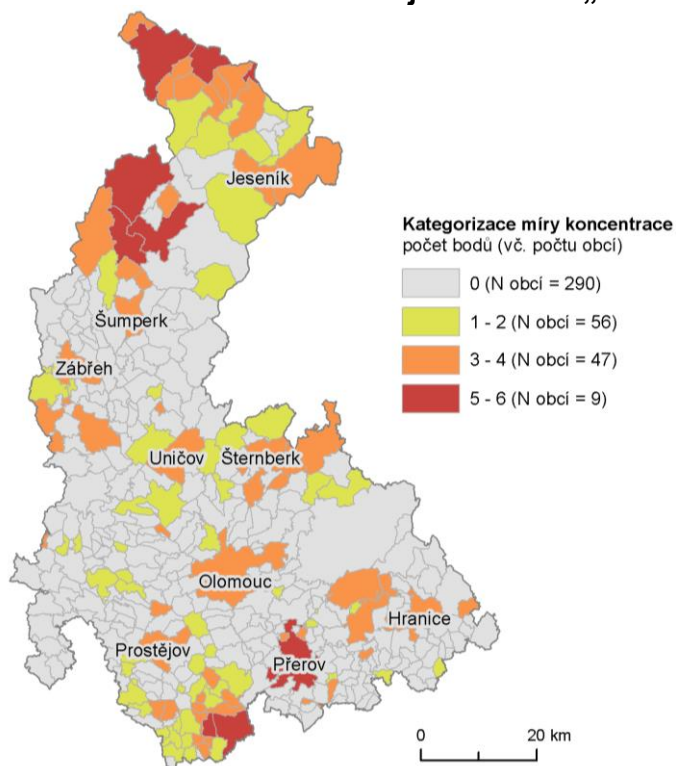
V dimenzi „PnŽ“ obdrželo 0 bodů 290 obcí OLK, 1 až 2 body 56 obcí, 3 až 4 body 47 obcí a 5 až 6 bodů 9 obcí – viz Tabulka 14. Kartografické zpracování nabízí Mapa 5.

Tabulka 14 – Počty obcí v dimenzi „PnŽ“ pro r. 2018

	PnŽ - bodové rozpětí				CELKEM N obcí
	0	1 až 2	3 až 4	5 až 6	
OLK	290	56	47	9	402
ČR	5223	679	311	45	6258

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 5 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „PnŽ“ pro r. 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší počet vyplacených PnŽ byl v SO ORP Olomouc (1219), Přerov (1054) a Prostějov (1012); naopak nejméně dávek směřovalo do SO ORP Konice (52), SO ORP Mohelnice (104) a SO ORP Litovel (111). Celkově v OLK bylo vyplaceno 5748 PnŽ. Podíl příjemců dávky PnŽ byl nejvyšší v SO ORP Jeseník (1,8 %), SO ORP Přerov (1,5 %) a SO ORP Prostějov (1,2 %); naopak nejnižší podíl příjemců byl v SO ORP Konice a Litovel (shodně 0,6 %) a SO ORP Hranice a Mohelnice (shodně 0,7 %). Celkový podíl příjemců PnŽ v OLK dosáhl výše 1,1 %. Bližší přehled nabízí Tabulka 15.

Tabulka 15 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnŽ“ na úrovni SO ORP

SO ORP	Vyplacených PnŽ (průměrný měsíc r. 2018)	Podíl příjemců PnŽ (průměrný měsíc r. 2018)
Hranice	204	0,7
Jeseník	599	1,8
Konice	52	0,6
Lipník nad Bečvou	124	1,0
Litovel	111	0,6
Mohelnice	104	0,7
Olomouc	1219	0,9
Prostějov	1012	1,2
Přerov	1054	1,5
Šternberk	222	1,1
Šumperk	617	1,1
Uničov	200	1,0
Zábřeh	230	0,8
Olomoucký kraj	5748	1,1
ČR	79033	0,9

Zdroj: vlastní zpracování

Dle jednotlivých MAS působících na území OLK byl nejvyšší počet vyplacených PnŽ (viz Tabulka 16) v „MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (599), „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (511), a MAS „Střední Haná, o.p.s.“ (285); naopak nejméně dávek směřovalo do „MAS Hanácké Království, z. s.“ (74), „MAS Mohelnicko, z. s.“ (104) a MAS „Prostějov venkov, o.p.s.“ (113). Podíl příjemců dávky PnŽ byl nejvyšší v MAS „Střední Haná, o.p.s.“ (2,2 %), „MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (1,8 %) a v „MAS Hanácký venkov, z. s.“ a „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (shodně 1,2 %); naopak nejnižší podíl příjemců byl v „MAS Moravský kras z. s.“ (0,3 %), „MAS – Partnerství Moštěnka, o.p.s.“, „MAS Hanácké Království, z. s.“ a „MAS Šumperský venkov, z. s.“ (shodně 0,5 %).

Tabulka 16 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „PnŽ“ na úrovni MAS

MAS	Krajská působnost MAS	Vyplacených PnŽ (průměrný měsíc r. 2018)	Podíl příjemců PnŽ (průměrný měsíc r. 2018)
Bystřička, o.p.s.	OLK	119	0,7
MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.	ZLK + OLK	175	0,5
MAS Hanácké Království, z.s.	OLK	74	0,5
MAS Hanácký venkov, z. s.	OLK + JHM	180	1,2
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	OLK	511	1,2
MAS Hranicko z. s.	OLK	204	0,7
MAS Mohelnicko, z.s.	OLK	104	0,7
MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s.	OLK	157	0,8
MAS Moravská cesta, z. s.	OLK	162	0,6
MAS Moravský kras z.s.	JHM + OLK	177	0,3
MAS Šternbersko o.p.s.	OLK	173	0,7
MAS Šumperský venkov, z. s.	OLK	115	0,5
MAS Uničovsko, o.p.s.	OLK	200	1,1
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	OLK	599	1,8
Prostějov venkov o.p.s.	OLK	113	0,7
Region HANÁ, z. s.	OLK	193	0,6
Střední Haná, o.p.s.	OLK + ZLK	285	2,2
Olomoucký kraj		5748	1,1
ČR		79033	0,9

Zdroj: vlastní zpracování

5.4 Uchazeči o zaměstnání v evidenci déle než 6 měsíců

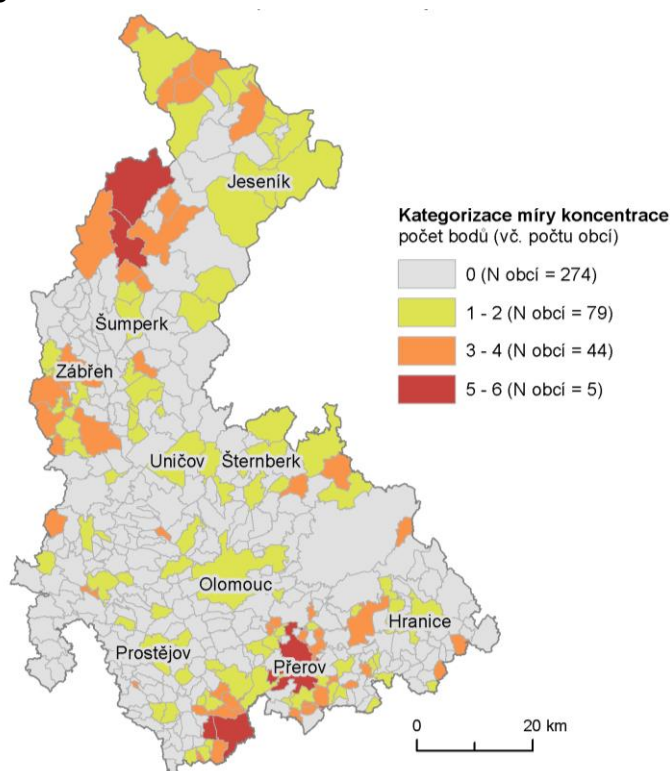
V dimenzi „UoZ evidovaní déle než 6 měsíců“ obdrželo 0 bodů 274 obcí OLK, 1 až 2 body 79 obcí, 3 až 4 body 44 obcí a 5 až 6 bodů 5 obcí – viz Tabulka 17. Kartografické zpracování nabízí Mapa 6.

Tabulka 17 – Počty obcí v dimenzi „UoZ evidovaní déle než 6 měsíců“ pro r. 2018

	UoZ 6+ - bodové rozpětí				CELKEM N obcí
	0	1 až 2	3 až 4	5 až 6	
OLK	274	79	44	5	402
ČR	4384	1297	540	37	6258

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 6 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „UoZ evidovaní déle než 6 měsíců“ pro r. 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší počty UoZ evidovaných déle než 6 měsíců byly indikovány v SO ORP Přerov (1347), Olomouc (1034) a Šumperk (666); na druhou stranu, nejnižší počet těchto UoZ byl v SO ORP Litovel (54), SO ORP Konice (88) a SO ORP Lipník nad Bečvou (137). Celkově bylo v OLK za vybraný měsíc (prosinec) roku 2018 vedeno těchto dlouhodobě nezaměstnaných 5346. UoZ evidování déle než 6 měsíců byli z hlediska podílu nejvíce zastoupeni v SO ORP Přerov (2,6 %), SO ORP Mohelnice (1,7 %) a SO ORP Jeseník (1,6 %); nejnižší podíl byl pak zaznamenán v SO ORP Litovel (0,4 %) a SO ORP Hranice (0,9 %) a SO ORP Olomouc, Prostějov a Uničov (shodně 1,0 %). Celkový podíl těchto UoZ byl v OLK 1,3 %. Bližší přehled nabízí Tabulka 18.

Tabulka 18 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „UoZ evidování déle než 6 měsíců“ na úrovni SO ORP

SO ORP	Počet UoZ evidovaných déle než 6 měsíců (prosinec 2018)	Podíl UoZ evidovaných déle než 6 měsíců (prosinec 2018)
Hranice	211	0,9
Jeseník	390	1,6
Konice	88	1,3
Lipník nad Bečvou	137	1,4
Litovel	54	0,4
Mohelnice	201	1,7
Olomouc	1034	1,0
Prostějov	635	1,0
Přerov	1347	2,6
Šternberk	187	1,2
Šumperk	666	1,5
Uničov	153	1,0
Zábřeh	243	1,1
Olomoucký kraj	5346	1,3
ČR	92041	1,3

Zdroj: vlastní zpracování

Dle jednotlivých MAS působících na území OLK byl nejvyšší počet UoZ evidovaných déle než 6 měsíců (viz Tabulka 19) indikován v „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (505), „MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (390) a „MAS Moravský kras z. s.“ (346); na druhou stranu, nejnižší počet těchto UoZ byl v MAS „Prostějov venkov, o.p.s.“ (95), „MAS Moravská cesta, z. s.“ (98) a „MAS Hanácký venkov, z. s.“ (100). UoZ evidovaní déle než 6 měsíců byli z hlediska podílu nejvíce zastoupeni v MAS „Střední Haná, o.p.s.“ (2,8 %), „MAS Mohelnicko, z. s.“ (1,7 %) a v „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ a „MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (shodně 1,6 %); nejnižší podíl byl pak zaznamenán v „MAS Moravská cesta, z. s.“ (0,5 %), MAS „Prostějov venkov, o.p.s.“ a „MAS Moravský kras z. s.“ (shodně 0,7 %).

Tabulka 19 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „UoZ evidovaní déle než 6 měsíců“ na úrovni MAS

MAS	Krajská působnost MAS	Počet UoZ evidovaných déle než 6 měsíců (prosinec 2018)	Podíl UoZ evidovaných déle než 6 měsíců (prosinec 2018)
Bystřička, o.p.s.	OLK	107	0,8
MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.	ZLK + OLK	263	0,9
MAS Hanácké Království, z.s.	OLK	125	1,1
MAS Hanácký venkov, z. s.	OLK + JHM	100	0,9
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	OLK	505	1,6
MAS Hranicko z. s.	OLK	211	0,9
MAS Mohelnicko, z.s.	OLK	201	1,7
MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s.	OLK	215	1,5
MAS Moravská cesta, z. s.	OLK	98	0,5
MAS Moravský kras z.s.	JHM + OLK	346	0,7
MAS Šternbersko o.p.s.	OLK	176	0,9
MAS Šumperský venkov, z. s.	OLK	181	1,1
MAS Uničovsko, o.p.s.	OLK	153	1,1
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	OLK	390	1,6
Prostějov venkov o.p.s.	OLK	95	0,7
Region HANÁ, z. s.	OLK	243	0,9
Střední Haná, o.p.s.	OLK + ZLK	286	2,8
Olomoucký kraj		5346	1,3
ČR		92041	1,3

Zdroj: vlastní zpracování

5.5 Předčasné odchody ze vzdělávání

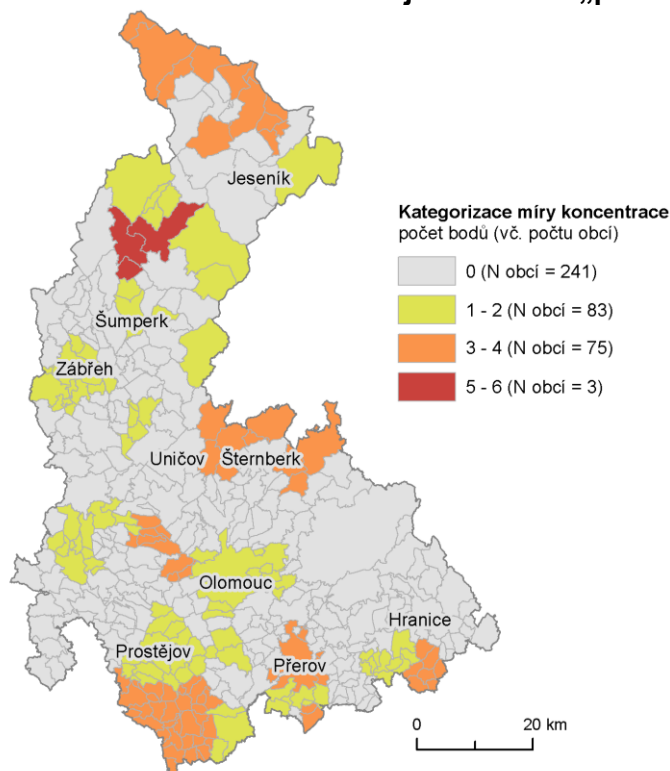
V dimenzi „předčasné odchody“ obdrželo 0 bodů 241 obcí OLK, 1 až 2 body 83 obcí, 3 až 4 body 75 obcí a 5 až 6 bodů 3 obce – viz Tabulka 20. Kartografické zpracování nabízí Mapa 7.

Tabulka 20 – Počty obcí v dimenzi „předčasné odchody“ pro r. 2018

	Před. odchody - bodové rozpětí				CELKEM N obcí
	0	1 až 2	3 až 4	5 až 6	
OLK	241	83	75	3	402
ČR	3994	1365	784	115	6258

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 7 – Obce Olomouckého kraje v dimenzi „předčasné odchody“ pro r. 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce předčasných odchodů bylo zaznamenáno v SO ORP Prostějov (36), SO ORP Přerov (28) a SO ORP Šumperk (25); naopak nejméně k předčasným odchodům docházelo v SO ORP Konice (1), Mohelnice (3) a Lipník nad Bečvou (4). V celkovém součtu se všechny předčasné odchody v OLK za školní rok 2018/2019 týkaly 172 žáků a žaček. Podíl předčasných odchodů byl jako nejvyšší indikován v SO ORP Šternberk (5,4 %), SO ORP Jeseník (5,3 %) a SO ORP Přerov (5,0 %); naopak nejnižší byl tento podíl v SO ORP Konice (1,7 %), SO ORP Olomouc (1,8 %) a SO ORP Mohelnice (1,9 %). Celkový podíl odchodů byl v OLK 3,6 %. Bližší přehled nabízí Tabulka 21.

Tabulka 21 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „předčasné odchody“ na úrovni SO ORP

SO ORP	Počet předčasných odchodů (školní rok 2017/18)	Podíl předčasných odchodů (školní rok 2017/18)
Hranice	8	3,1
Jeseník	15	5,3
Konice	1	1,7
Lipník nad Bečvou	4	4,1
Litovel	8	4,1
Mohelnice	3	1,9
Olomouc	21	1,8
Prostějov	36	4,9
Přerov	28	5,0
Šternberk	10	5,4
Šumperk	25	4,2
Uničov	6	3,2
Zábřeh	7	2,9
Olomoucký kraj	172	3,6
ČR	3328	4,3

Zdroj: vlastní zpracování

Dle jednotlivých MAS působících na území OLK bylo nejvíce předčasných odchodů (viz Tabulka 22) zaznamenáno v „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (18), „MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (15) a „MAS Hanácký venkov, z. s.“ (14); naopak nejméně k předčasným odchodům docházelo v „MAS Moravský kras z. s.“, „MAS Mohelnicko, z. s.“, MAS „Střední Haná, o.p.s.“ a „MAS Šumperský venkov, z. s.“ (shodně 3). Podíl předčasných odchodů byl jako nejvyšší indikován v „MAS Hanácký venkov, z. s.“ (10,0 %), MAS „Prostějov venkov, o.p.s.“ (6,5 %) a „MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.“ (5,3 %); naopak nejnižší byl tento podíl v „MAS Moravský kras z. s.“ (0,6 %), „MAS Šumperský venkov, z. s.“ (1,5 %) a „MAS Moravská cesta, z. s.“ (1,8 %).

Tabulka 22 – Podíly a absolutní počty v dimenzi „předčasné odchody“ na úrovni MAS

MAS	Krajská působnost MAS	Počet předčasných odchodů (školní rok 2017/18)	Podíl předčasných odchodů (školní rok 2017/18)
Bystřička, o.p.s.	OLK	7	5,2
MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.	ZLK + OLK	9	3,1
MAS Hanácké Království, z.s.	OLK	4	3,3
MAS Hanácký venkov, z. s.	OLK + JHM	14	10,0
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	OLK	18	4,8
MAS Hranicko z. s.	OLK	8	3,1
MAS Mohelnicko, z.s.	OLK	3	1,9
MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s.	OLK	4	3,6
MAS Moravská cesta, z. s.	OLK	4	1,8
MAS Moravský kras z.s.	JHM + OLK	3	0,6
MAS Šternbersko o.p.s.	OLK	5	2,3
MAS Šumperský venkov, z. s.	OLK	3	1,5
MAS Uničovsko, o.p.s.	OLK	6	3,2
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	OLK	15	5,3
Prostějov venkov o.p.s.	OLK	8	6,5
Region HANÁ, z. s.	OLK	7	2,8
Střední Haná, o.p.s.	OLK + ZLK	3	3,1
Olomoucký kraj		172	3,6
ČR		3328	4,3

Zdroj: vlastní zpracování

6 Shrnutí a závěr

Na území OLK se nachází celkem 402 obcí, které tvoří více než 6 % všech obcí v ČR. V rámci indexu sociálního vyloučení obdrželo celkem **188 obcí OLK** (47 % obcí OLK) **0 až 1 bod**, a lze je tak považovat za **obce sociálním vyloučením neohrožené**; **163 obcí** (41 % obcí OLK) získalo **2 až 7 bodů**, a lze je proto z hlediska sociálního vyloučení považovat za **potenciálně rizikové**. Pokud budeme považovat **hodnoty indexu 8 a vyšší** za ukazatel sociálním vyloučením **ohrožených** obcí, pak se jich na území OLK vyskytovalo 51 (12,7 % obcí OLK). Posledně jmenovaná kategorie obcí si rozhodně zaslouží z hlediska politik sociálního začleňování zvýšenou pozornost, byť i kategorie rizikových obcí by neměla zůstat upozaděna.

Jestliže ohrožené obce (8 a více bodů) tvořily 12,7 % ze všech obcí na území OLK, pak lze konstatovat, že tento stav řadil (z hlediska míry zatížení) Olomoucký kraj v porovnání s ostatními do „zatíženější poloviny“ – vyšší podíl těchto obcí se vyskytoval jen na území krajů Karlovarského (23 %), Ústeckého (21 %) a Moravskoslezského (20 %) a Libereckého (18 %). Naopak mezi nejméně zatížené patřily v tomto ohledu kraje Pardubický (4 %), Vysočina (4 %), Jihomoravský (4 %) a kraje Středočeský (5 %) a Zlínský (5 %). Ze všech obcí v ČR spadalo do dané kategorie 8 % obcí a podíl obcí Olomouckého kraje tak byl nadprůměrný (12,7 %).

Ačkoli celkový podíl ohrožených obcí OLK byl v celorepublikovém srovnání vyšší, vnitřní diference kraje byla poměrně vysoká a různé části kraje byly zasažené odlišnou mírou zatížení. Obcí s 8 a více body byly nejvíce v SO ORP Jeseník (13), Prostějov (9) a Šumperk (8); naopak v SO ORP Konice se nevyskytovala ani jedna obec z hlediska sociálního vyloučení ohrožená. Jednotlivě v SO ORP Olomouc, Lipník nad Bečvou, Litovel, Uničov a Zábřeh se shodně nacházela jen jedna taková obec. Nejvyšší podíl obcí s 8 a více body se vyskytoval v SO ORP Jeseník (54 %), Šternberk (23 %) a Šumperk (22 %). Co se týče MAS působících na území KHK, pak mezi ty nejzatíženější patřily „MAS Vincenze Priessnitz pro Jesenícko, o.p.s.“ (13 obcí v kategorii ohrožená), „MAS Horní Pomoraví o.p.s.“ (7 obcí v kategorii ohrožená) a „MAS Hanácký venkov, z. s.“ (6 obcí v kategorii ohrožená).

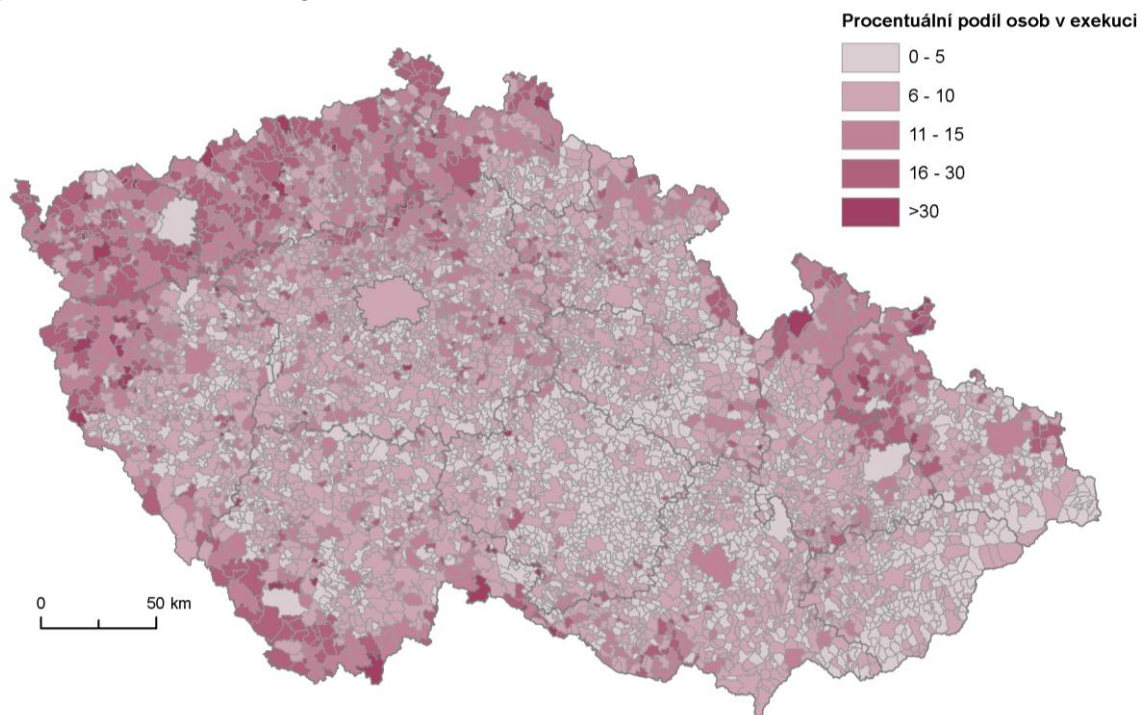
Na OLK se lze pro bližší detail podívat rovněž optikou dílčích dimenzí indexu sociálního vyloučení, kterých je pět (osoby v exekuci, příspěvky na bydlení, příspěvky na živobytí, nezaměstnaní déle než 6 měsíců a předčasné odchody ze ZŠ). Jestliže v každé dimenzi mohla obec obdržet nanejvýše 6 bodů, počet obcí, které obdržely v té které dimenzi více jak 3 body, je následující: za „osoby v exekuci“ obdrželo 3 a více bodů 24 obcí, za „PnB“ 20 obcí, za „PnŽ“ 56 obcí, za „UoZ 6+“ 49 obcí a za „předčasné odchody“ 78 obcí. Z hlediska celkového indexu sociálního vyloučení patnáct nejzatíženějších obcí v OLK (nejvíce zatížená obec OLK obdržela 22 bodů, dvanáctá nejzatíženější obec 14 bodů) vykazovalo tento typ kumulace bodů napříč dílčími dimenzemi: 3 a více bodů obdrželo v dimenzi „osoby v exekuci“ 11 obcí, v dimenzi „PnB“ 7 obcí, v dimenzi „PnŽ“ 15 obcí, v dimenzi „UoZ 6+“ 10 obcí a v dimenzi „předčasné odchody“ 13 obcí.

Dílčí dimenze indexu sociálního vyloučení naznačují, že jednotlivé SO ORP a obce se odlišovaly také v tom, která dimenze sociálního vyloučení v nich byla více závažná. Například SO ORP Mohelnice byl v podílu nezaměstnaných déle než 6 měsíců nad krajským průměrem, ovšem podíl předčasných odchodů ze ZŠ měl v rámci kraje jeden z nejnižších a v ostatních oblastech byl také mezi třemi SO ORP s nejnižšími hodnotami. Naopak ORP Prostějov

vykazoval podíl osob v exekuci nižší než byl krajský, ale v podílu příjemců dávky PnŽ byl naopak nad krajským průměrem. Vedle územního zacílení aktivit na řešení sociálního vyloučení bude tedy vhodné podle místní situace modifikovat také jejich obsahové zacílení (na problematiku oddlužení, bydlení, zaměstnanosti nebo podporu vzdělávání).

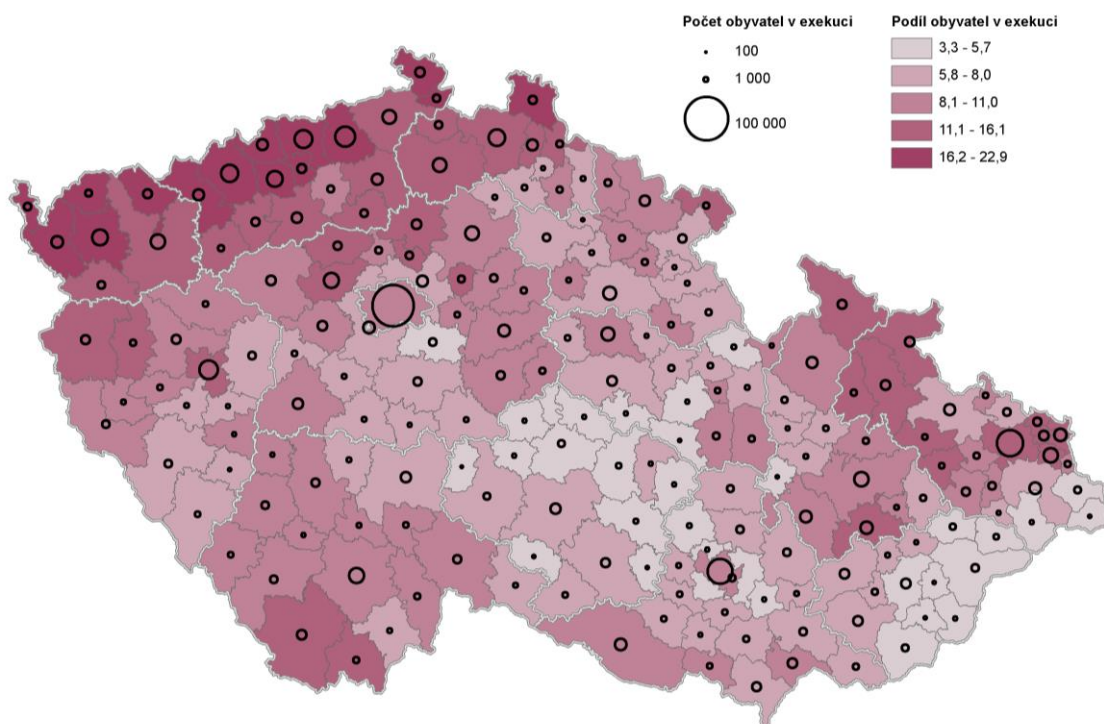
7 Přílohy

Mapa 8 – Dimenze „osoby v exekuci“ – podíl osob v exekuci v obcích (k 31. 12. 2017)

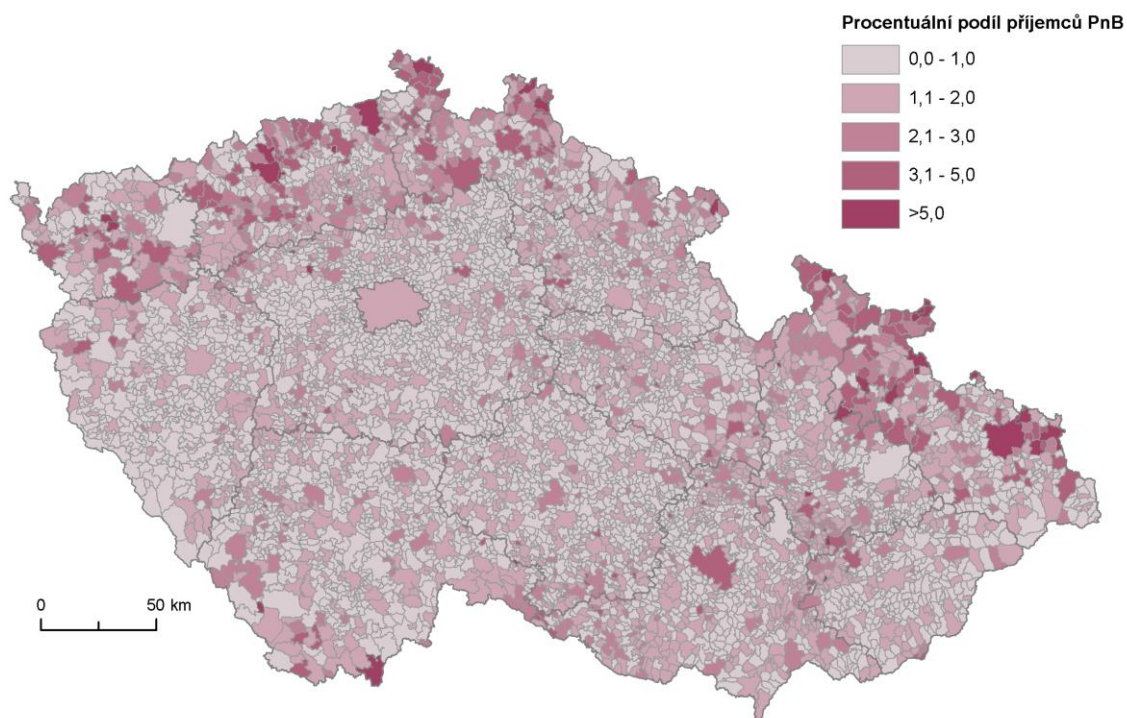
Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 9 – Dimenze „osoby v exekuci“ – podíly a abs. počty v SO ORP (k 31. 12. 2017)

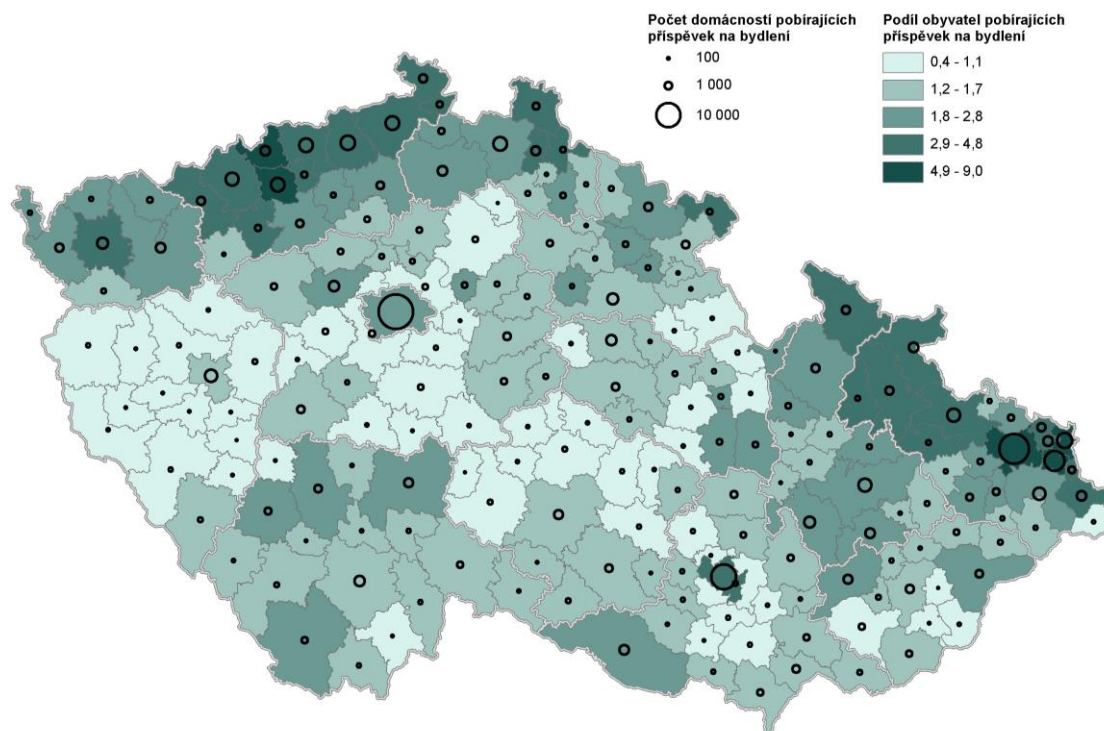
Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 10 – Dimenze „PnB“ – podíl příjemců v obcích (průměrný měsíc r. 2018)

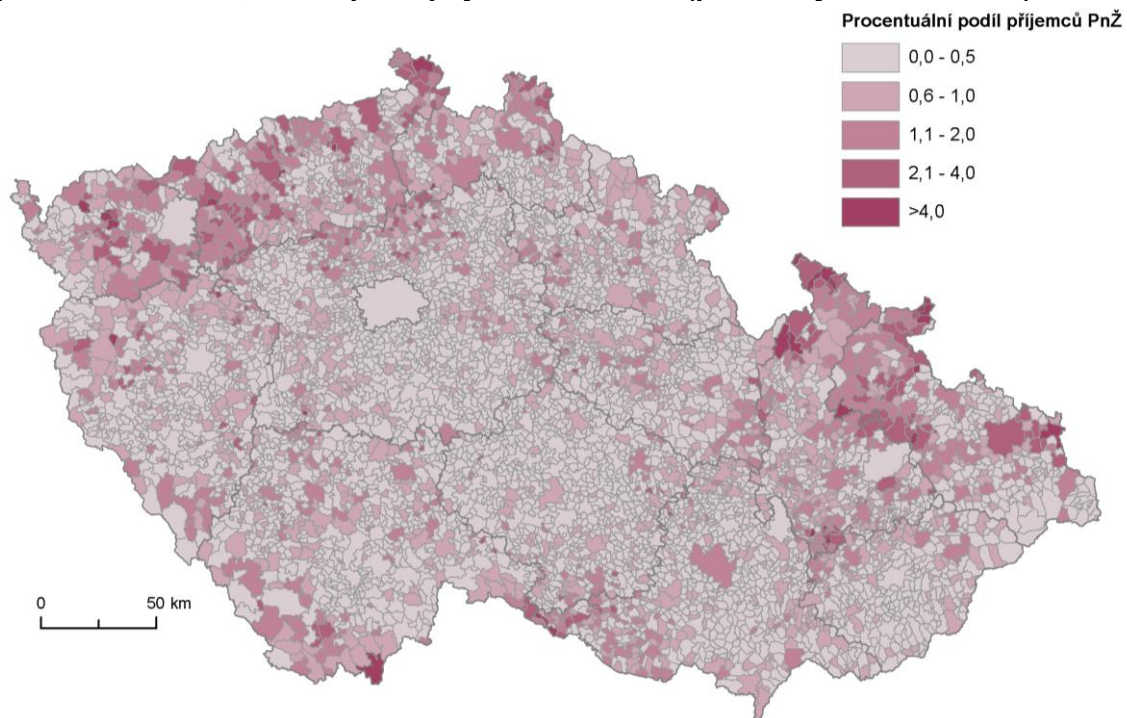
Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 11 – Dimenze „PnB“ – podíly a abs. počty v SO ORP (průměrný měsíc r. 2018)

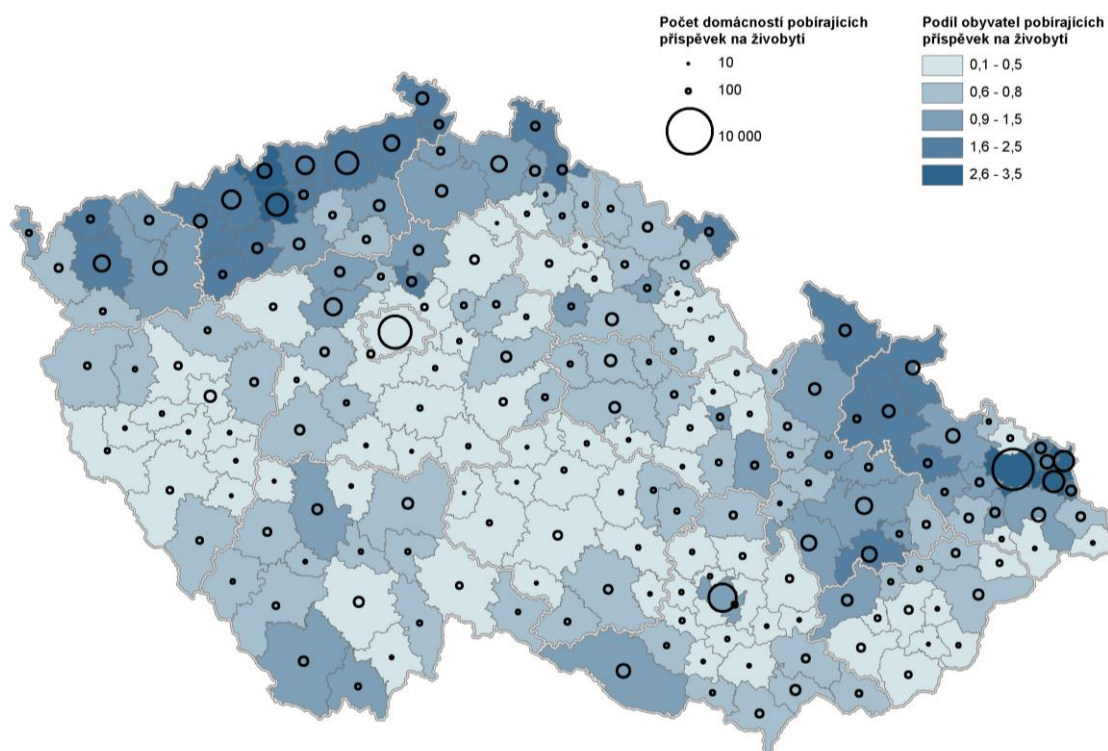
Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 12 – Dimenze „PnŽ“ – podíl příjemců v obcích (průměrný měsíc r. 2018)

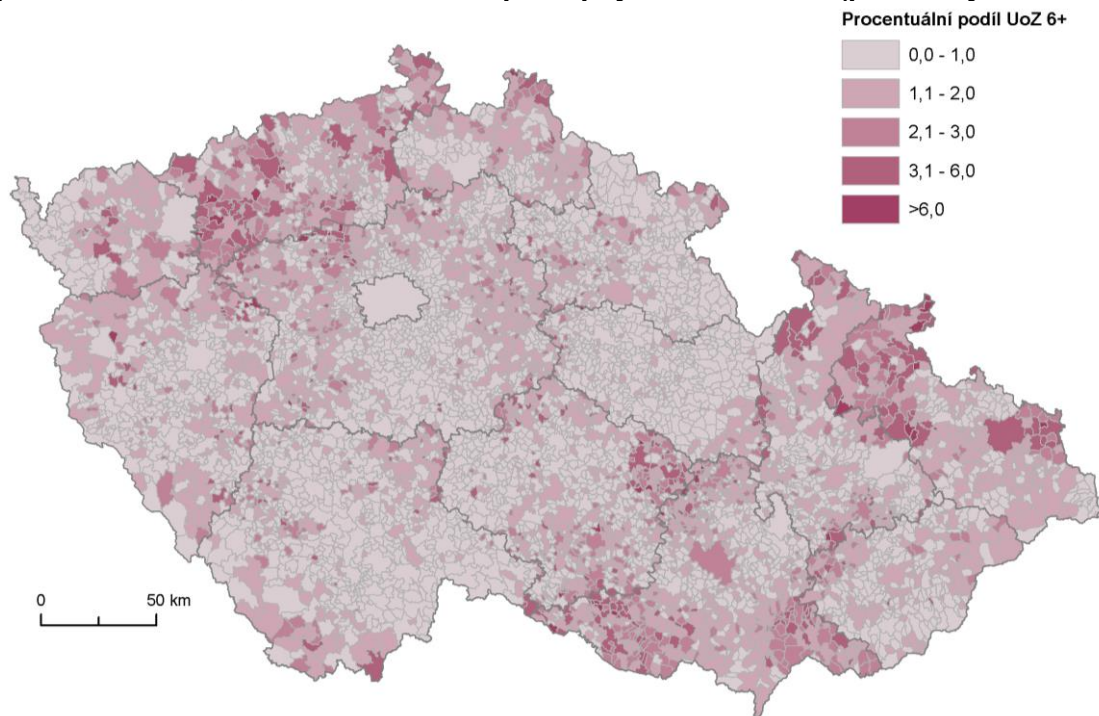
Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 13 – Dimenze „PnŽ“ – podíly a abs. počty v SO ORP (průměrný měsíc r. 2018)

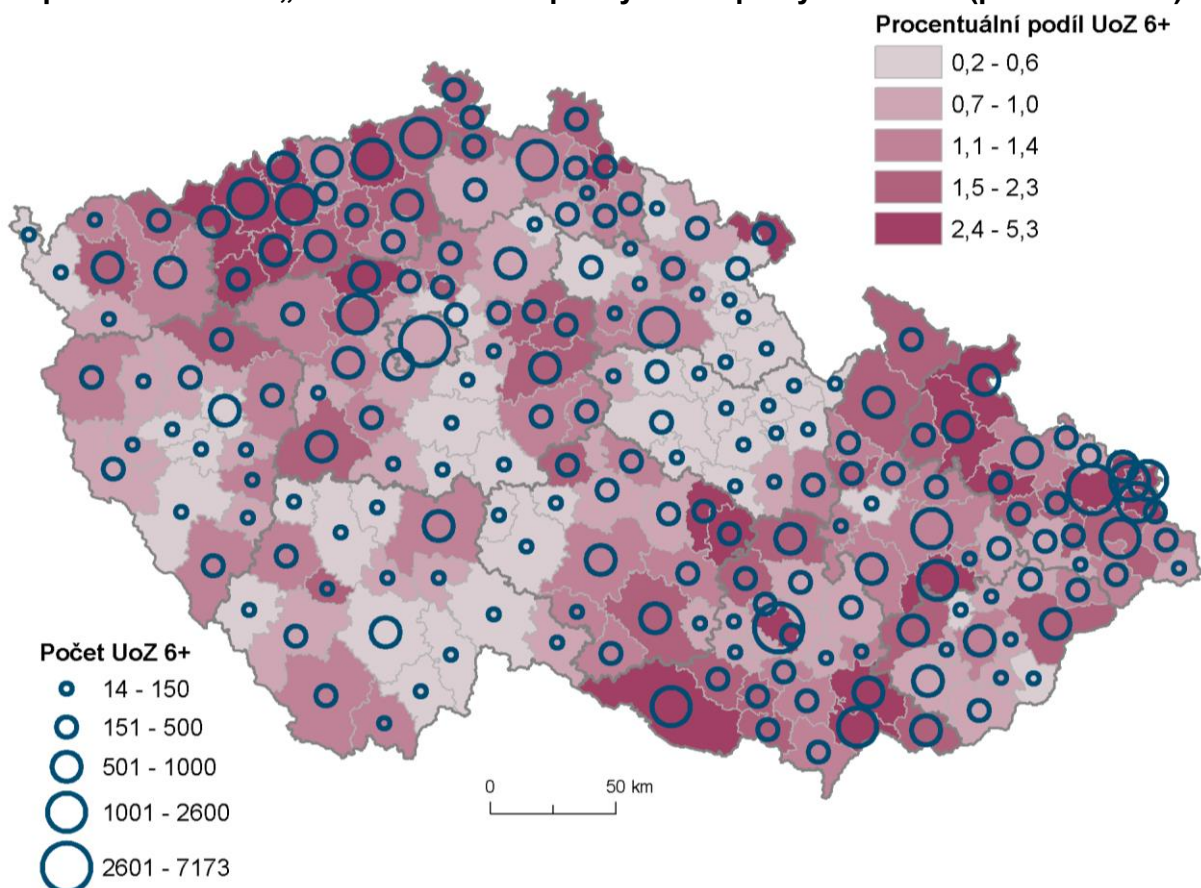
Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 14 – Dimenze „UoZ 6+ měsíců“ – podíl příjemců v obcích (průměrný měsíc 2018)

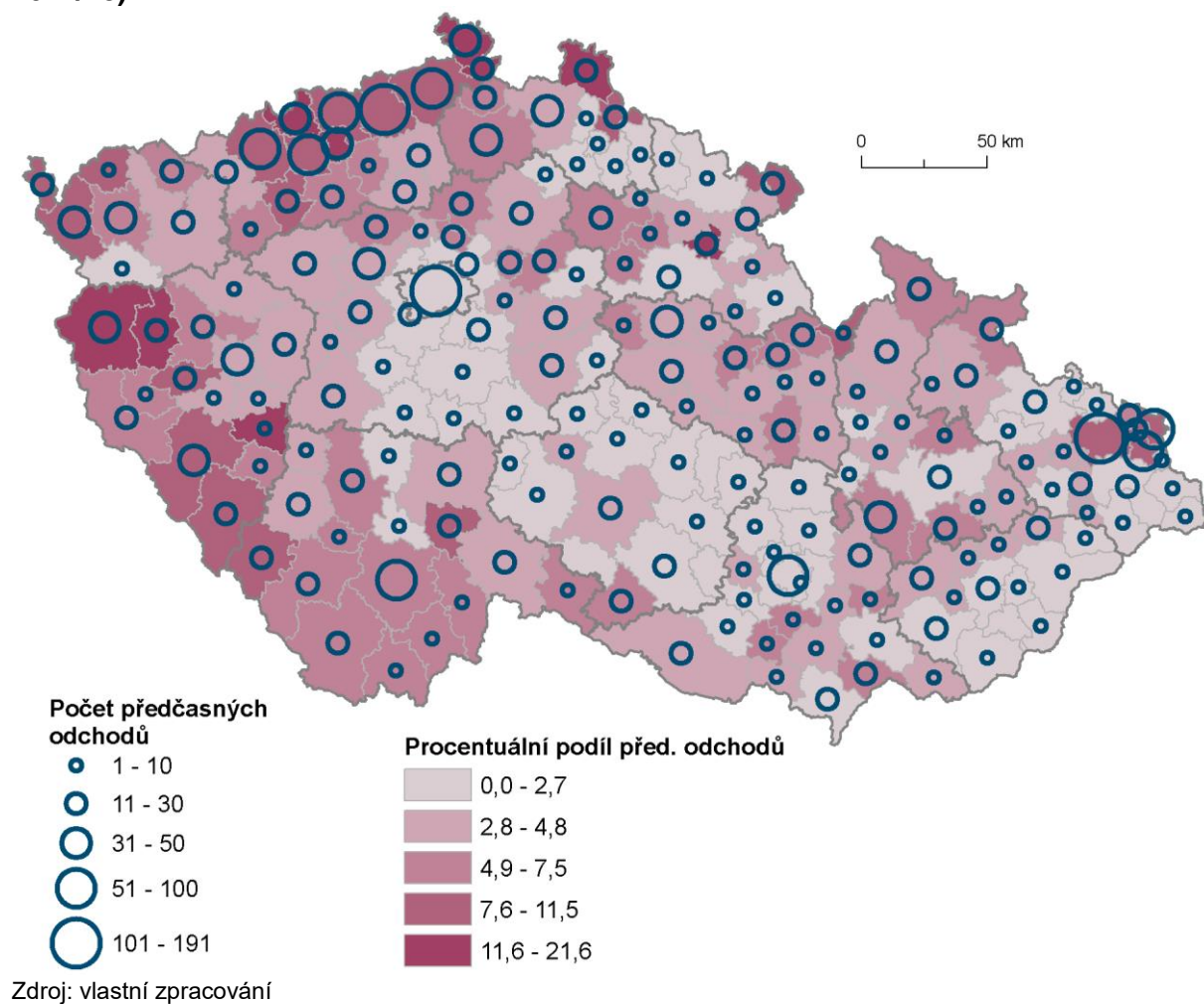
Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 15 – Dimenze „UoZ 6+ měsíců“ – podíly a abs. počty v SO ORP (prosinec 2018)

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 16 – Dimenze „předčasné odchody“ – podíly a abs. počty v SO ORP (školní r. 2017/18)

8 Bibliografie

Lang, P. & Matoušek, R. 2020. *Metodika pro posouzení sociálního vyloučení v území*. Dostupné z: [bude zveřejněno na webu Agentury pro sociální začleňování]

Ministerstvo zemědělství. Nedatováno. *Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020*. Dostupné z:
https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fprv2014%2Fopatreni%2Fleader%2F1481792777866%2F1481801034241.pdf

Růžička, M. & Toušek, L. 2014. Sociální exkluze: její prostorové formy a měnící se podoby. In J. Šubrt, et al., *Soudobá sociologie VI (Oblasti a specializace)* (s. 117–141). Praha: Karolinum.

Sirovátka, T., et al. 2013. *Indikátory strategie potlačování chudoby a sociálního vyloučení v České republice*. Brno: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

Sýkora, L., et al. 2015. *Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace*. Dostupné z:
https://migraceonline.cz/doc/metodika_identifikace_lokalit_segregace_dvoustrany.pdf

Trlifajová, L., et al. 2018. *Daně, dávky, exekuce – jak v současnosti funguje systém podpory a ochrany nízkopříjmových domácností*. Dostupné z:
<https://www.pracevobci.cz/upload/studies/5/SPOT-Dane-davky-exekuce.pdf>

Úřad vlády ČR. 2016. *Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016–2020*. Dostupné z:
https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie_boje-proti-socialnimu-vyloucenim-2016-2020.pdf